

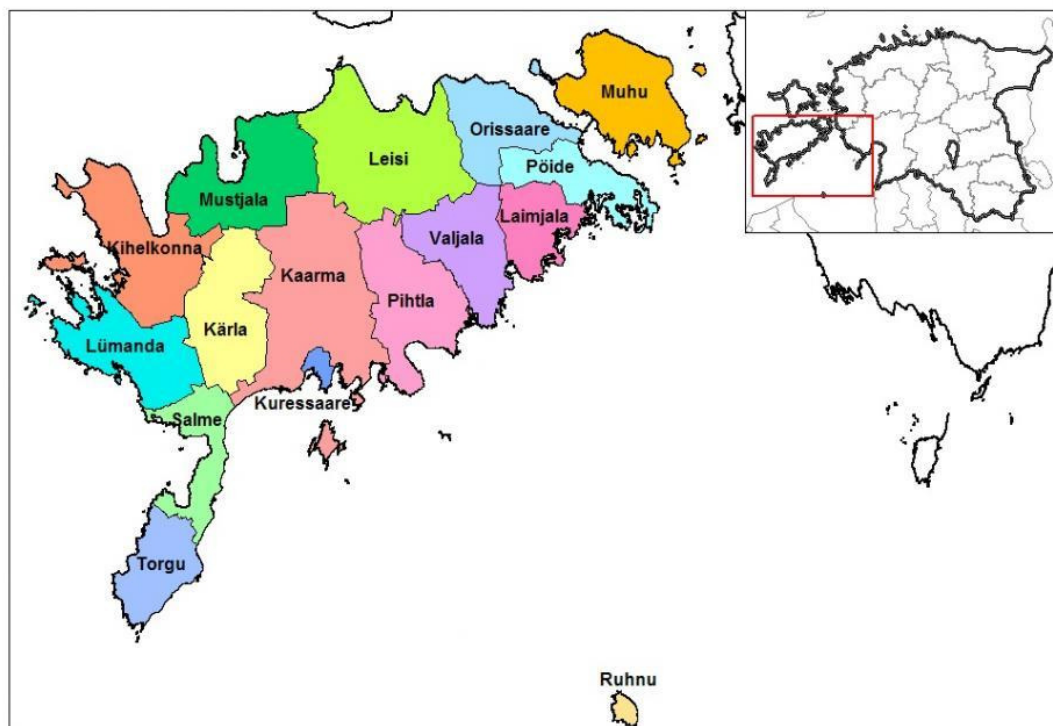
Lisa 2. Lääne-Saare valla jäätmemajanduse hetkeolukord

Lääne-Saare valla jäätmemajanduse olemasolevat olukorda käsitletakse kolmes erinevas osas, (Kaarma vald, Kärla vald ja Lümända vald) kuna kolm valda eksisteerisid 2014. aastal jäätmekava koostamise ajal veel eraldi, kuid alates 1. jaanuarist 2015 ühinesid üheks Lääne-Saare vallaks.

1 Kaarma vald

1.1 Kaarma valla üldiseloostus

Kaarma vallal on ühine piir Kuussaare linna ja Salme, Kärla, Mustjala, Leisi ja Pihtla vallaga. Kaarma vald ulatub lõunaosas Liivi laheni (Suure katlani) (vt Joonis 1). Valla pindala on 391,47 km², maismaapiiri pikkus on 87 km ja merepiiri pikkus 98 km. Valla koosseisu kuuluvad ka Abruka, Väike-Tulpe, Vahase, Kasselaid ja teised väiksemad saared. Vallas on 70 asulat - 67 küla ja 3 alevikku. Vallavalitsus asub Kuussaare linnas.

Joonis 1. Kaarma valla asukoht

Kuussaare linna, Lääne-Saare valla ja Pihkla valla ühine jäätmekava 2015-2020
 Lisa 2. Lääne-Saare valla jäätmemajanduse hetkeolukord

Kaarma vallas asuvate ühepereelamute arv on 1752 (Ehitisregistri andmetel seisuga 01.01.2014). Korruselamute arv kokku 42 ja neis on kokku 488 korterit (vt Tabel 1).

Tabel 1. Kaarma valla asulad, elamud ja neis elavate inimeste arv 01.01.2014 seisuga

jr nr.	Asula nimi	Alaliste elanike arv 01.01.2014	Elamuid	sh ühepere-elamuid	sh korter-elamud	Korterelamute arv x korterite arv/Märkused
1	Abruka küla	36	39	39		
2	Aste alevik	451	45	28	17	1 x 3; 1 x 4; 1 x 8; 9 x 12; 1 x 16; 4 x 18
3	Aste küla	201	15	10	5	1 x 4; 1 x 8; 3 x 18
4	Anijala küla	27	10	10		
5	Ansi küla	37	11	11		
6	Asu küla	70	19	18	1	1 x 12
7	Aula-Vintri küla	15	15	15		
8	Eikla küla	112	9	3	6	1 x 4; 3 x 8, 2 x 12
9	Endla küla	42	13	13		
10	Haamse küla	3	6	6		
11	Hakjala küla	61	25	25		
12	Hübja küla	9	5	5		
13	Irase küla	52	22	22		
14	Jootme küla	12	6	6		
15	Jõe küla	48	23	23		
16	Kaarma küla	65	33	33		
17	Kaarmise küla	23	20	20		
18	Kaisvere küla	24	16	16		
19	Kasti küla	43	35	35		
20	Kaubi küla	63	25	25		
21	Kellamäe küla	23	12	12		
22	Keskranna küla	32	28	28		
23	Keskvere küla	9	6	6		
24	Kiratsi küla	65	21	21		4 juhul on 2 majapidamist ühisel õuealal
25	Kiriku küla	26	14	14		
26	Koidu küla	18	9	9		
27	Koidula küla	69	30	30		
28	Kudjape alevik	583	143	138	5	5 x 18
29	Kuke küla	15	15	15		
30	Kungla küla	31	11	11		
31	Käku küla	39	16	16		
32	Kärdu küla	22	10	10		
33	Laadjala küla	59	25	25		

Kuussaare linna, Lääne-Saare valla ja Pihla valla ühine jäätmekava 2015-2020
 Lisa 2. Lääne-Saare valla jäätmemajanduse hetkeolukord

34	Lahe küla	202	129	128	1	1 x 9/ valdavalt suvila krundid
35	Laoküla küla	41	12	12		
36	Lilbi küla	54	19	19		
37	Maleva küla	27	11	11		
38	Meedla küla	37	23	23		
39	Metsa küla	2	1	1		
40	Mullutu küla	28	9	9		
41	Muratsi küla	217	118	118		palju suvila krunte
42	Mõisa küla	68	8	7	1	1 x 14
43	Mändjala küla	151	140	140		palju endiste suvilakoperatiivide krunte
44	Nasva alevik	387	156	156		
45	Nõmme küla	15	7	6	1	1 x 4
46	Paimala küla	7	8	8		
47	Parila küla	23	7	7		
48	Piila küla	38	19	19		
49	Praakli küla	83	34	34		
50	Põllu küla	62	13	11	2	1 x 4; 1 x 8
51	Pähkla küla	163	48	47	1	1 x 12
52	Pärni küla	12	9	9		
53	Randvere küla	14	7	7		
54	Saia küla	42	19	19		
55	Sepa küla	20	16	16		
56	Sikassaare küla	47	28	2	2	1 x 2; 1 x 4 palju aiamajade krunte
57	Tahula küla	62	29	29		
58	Tamsalu küla	27	6	6		
59	Tõlli küla	37	12	12		
60	Tõrise küla	30	19	19		
61	Tõru küla	3	2	2		
62	Uduvere küla	44	20	20		
63	Unimäe küla	8	5	5		
64	Upa küla	132	57	57		
65	Vaivere küla	97	49	49		
66	Vantri küla	14	9	9		
67	Vats küla	23	12	12		
68	Vestla küla	12	3	3		
69	Viira küla	73	19	19		
70	Õha küla	3	3	3		
	Kaarma valla täpsusega sissekirjutus	17				
	Kokku	4707	1818	1752	42	

01.01.2014 aasta seisuga on Kaarma valla elanike arv 4707 elanikku, seega 1 km² elab 12,02 elanikku. Asustus on tihedam valla keskosas. Asustus puudub või on väga hõre valla põhja-, loode- ja kirde osas. Elanike arvu järgi on suurimad asulad Aste alevik (451) ning Kudjape alevik (583) ja Nasva alevik (387), mis kuuluvad ühtlasi ka Kaarma valla tiheasustusalade hulka. Väikseimad on Tõru (3), Õha (3) ja Metsa küla (2) külad.

Kaarma valla elanike arv on tõusva tendentsiga, tänu oma soodsale paiknemisele rõngasvallana ümber Kuressaare linna. Jäätmeid tekib juurde rohkem suvekuudel, mil valda külastavad turistid ning suvesaarlased. Märkimisväärselt on jäätmete suurem suvituspiirkondades (Nasva, Mändjala jne).

Kaarma vallas tekkivate jäätmekoguste andmed aastate ja jäätmeliikide lõikes on kättesaadavad jäätmearuandluse infosüsteemis JATS (<https://jats.keskkonnainfo.ee/>).

Kaarma valla tähtsamad majandusharud on põllumajanduslik tootmine, ehitus, kaubandus, teenindus, transport, kalandus ja tööstus (ümbertöötlev- ja puidutööstus, väikelaevaehitus). Suuremateks põllumajandusega tegelevateks ettevõteteks on TÜ Mereranna Põllumajandusühistu, OÜ Hekva, Eikla Agro OÜ, Saare Peekon AS, OÜ Seeder Agri. Neile lisanduvad veel väiksemad talud, mis enamasti oma tööjõuga toime tulevad.

Kaarmale iseloomulik on dolomiidi kaevandamine ja töötlemine, millega tegelevad AS Saare Dolomiit- Väokivi, FIE Volli Sai Dolokivi, OÜ Haakeri, OÜ Kellamäe Kivitööstus. Kaarma valla suuremad tööstuspiirkonnad on Nasva alevik, Kudjape alevik ja Sikassaare küla.

1962. aastal alustas Astes tööd Tallinna Juvelitehase metalltoodete osakond (praegune Sarmet OÜ), kus hakati valmistama melhior- ja uushõbetooteid. Ka praegu toodetakse Astes mitmesuguseid väärismetallist tooteid nagu lusikad, kahvlid jms.

Omaette tööstuskompleksi moodustab Nasva alevik, kus peale kalapüügi ja töötlemise ehitatakse veel paate, valmistatakse püüniseid, tegeldakse ehituse ja metallitööga. Suuremad Nasva firmad on Saare Frydendahl OÜ, Baltic Workboats AS, AS Saare Paat, OÜ Ösel Fish, Saare Fischexport OÜ, Kalamu OÜ, AS Duschy.

Merinvest OÜ on kindlasti üks Kaarma valla suurimaid tööandjaid. Rannikualadel on heal järjel ka puhkemajandus.

Aste alevikus asub valla lasteaed, põhikool, raamatukogu, perearst, klubi ja kauplused.

Kaarma valla territooriumil on kuus kalmistut, neist viies- Abruka saarel, Kaarmal, Saial, Kaarma-Liival ja Piilas korraldab tegevust vald, Kudjape kalmistu kuulub Kuressaare linnale.

Ühiskanalisatsioon ja -veevärk on olemas Eikla külas, Aste alevikus, Aste külas ja Kudjape alevikus, Nasva alevikus ning osaliselt Upa külas, Mändjala ja Lahe külas.

- Aste alevik – oma reoveepuhasti,
- Aste küla - oma reoveepuhasti
- Eikla küla - oma reoveepuhasti,
- Kudjape, Laheküla ja Upa küla reovesi juhitakse Kuressaare linna ühiskanalisatsiooni,
- Nasva aleviku ja Mändjala küla reovesi juhitakse Läätsa külla Salme valda.

1.2 Kaarma valla eelmise perioodi jäätmekavas seatud eesmärkide saavutamine

Kaarma valla 2009-2013 aastal jäätmekavaga seatud eesmärgid on paljuski täidetud. Näiteks on suudetud stabiliseerida pakendijäätmete tekkekogus 2010. aasta tasemele, edendatud on

pakendijäätmete eraldi kogumist tekkekohas, toimivad ohtlike jäätmete kogumisringid, prügistamine valla territooriumil on küllaltki harv nähtus, vallas on korraldatud elektroonikajäätmete kogumine jne.

Uuel perioodil tuleks jätkata eelmisel perioodil seatud eesmärkide täitmist. Tegeleda tuleks elanike teadlikkuse tõstmisega, taaskasutusele suunamisega, biojäätmete kohtsorteerimise edendamisega, vanapaberi ja kartongi eraldi sorteerimise juurutamisega, haljasaladelt ja kalmistutelt tekkinud haljastusjäätmete kompostimine nõuetele vastaval kompostimisplatsil, olemasoleva ohtlike jäätmete kogumisvõrgustiku arendamise ja täiustamisega. Oluline on jätkata koostööd taaskasutusorganisatsioonidega ning vajadusel luua uusi või täiendada olemasolevaid jäätmete liigiti kogumise punkte.

Täitmata eesmärkideks võib pidada kontrolli saavutamist ehitus- ja lammutusprahi käitlemise üle, kontrolli saavutamist kõikide ohtlike jäätmeid tekitavate ettevõtete üle, ülevaate saamist kasutatavate jäätmevaeste tehnoloogiate üle ettevõtetes ja muid eesmärke, mis puudutasid ettevõtete jäätmemajandust.

1.3 Kaarma valla jäätmekäitluse organisatsiooniline korraldus ja kogumissüsteemid

Kaarma vallas tegeleb jäätmemajanduse korraldamisega keskkonna peaspetsialist.

Jäätmemajandusega seotud õigusaktid Kaarma vallas:

- Kaarma valla jäätmehoolduseeskiri¹, määrus nr 21, 23.09.2009.
- Kaarma valla korraldatud jäätmeveo rakendamise tingimused ja kord määrus nr 8, 23.04.2014.
- Kaarma valla heakorra eeskiri määrus nr 9, 23.11.2011,
- Kaarma valla koerte ja kasside pidamise eeskiri määrus nr 3, 25.03.2009
- Eeskirjad kehtivad Kaarma valla haldusterritooriumil ja on täitmiseks kohustuslik kõigile.

1.3.1 Korraldatud jäätmevedu

Kaarma vallas toimub korraldatud jäätmevedu alates 2006. aastast. Korraldatud jäätmevedu on olmejäätmete kogumine ja vedamine määratud piirkonnast, määratud jäätmekäitluskohta või -kohtadesse kohaliku omavalitsuse üksuse valitud ettevõtja poolt. Esimene korraldatud jäätmeveo ainuõigus anti konkursi korras valitud ettevõttele OÜ-le Prügimees 2006. aasta lõpus. Esimese korraldatud jäätmeveo perioodi raames toimus prügivedu valdavalt külade ja piirkondade keskustesse paigaldatud ühiskonteinerite baasil, mida majandas kohalik omavalitsus. Elanikud maksid konteinerite kasutamise eest tasu nn. pearahana kohalikule omavalitsusele. Kaarma valla teine korraldatud jäätmeveo ainuõiguse andmiseks välja kuulutatud konkurss lõppes 20.12.2009. 2010. aastast alates toimib Kaarma vallas korraldatud jäätmeveo süsteem, kus jäätmevaldaja on sõlminud otse lepingu jäätmevedajaga. Kolmas Kaarma valla korraldatud jäätmeveo periood algas septembris 2014. Riigihanke võitis AS Ragn-Sells. Suur osa jäätmevaldajates on prügivevajaga sõlminud lepingu ja vajadusel taotlenud tühjalt seisvale suvilale või eluhoonele perioodilise vabastuse. Vald teeb koostööd OÜ-ga Geodata Arendus, kes on töötanud välja Kaarma vallale ja teistele valdadele üle Eesti jäätmemooduli, EVALD geoinfosüsteemi baasil, mis toimib jäätmevaldajate registrina ning mille abil vahetatakse jäätmevedajaga informatsiooni.

¹ <https://www.riigiteataja.ee/akt/426112013072>

Korraldatud jäätmeveoga on hõlmatud järgmised kodumajapidamistes, ettevõtetes ning asutustes tekkinud jäätmeliigid:

1) segaolmejäätmed – kood 20 03 01

2) paber ja kartong – kood 20 01 01

3) biolagunevad jäätmed (biolagundatavad köögi- ja sööklajajäätmed ning aia- ja haljastusjäätmed selles ulatuses, mida kogutakse biolagunevate jäätmete kogumismahutisse) – koodid 20 01 08 ja 20 02 01.

Korraldatud jäätmeveoga ei ole hõlmatud:

- ühissõidukipeatustes, tänavatel, avalikes randades, parkides, kalmistutel ning haljasaladel paiknevate avalikult kasutatavate jäätmemahutite tühjendamine ja nendes jäätmemahutites asuvad jäätmed;
- avaliku ürituse korraldamise luba vajavatel üritustel tekkivad jäätmed.

Korraldatud jäätmeveo raames kogutud jäätmed viiakse vastavalt käitluskoha hanke lepingule Kudjape jäätmejaama (kuni 31. augustini 2016), mida opereerib Kudjape Ümberlaadimisjaam OÜ (vastav leping kehtib kuni 31. märtsini 2020).

Kaarma vallas on üks jäätmeveopiirkond, milleks on valla haldusterritoorium. Korraldatud jäätmeveoga liitumine on kõikidele jäätmevaldajatele kohustuslik.

Segaolmejäätmete mahuteid peab tühjendama sagedusega, mis väldib mahutite ületäitumist, haisu ja kahjurite teket ning ümbruskonna reostust. Tiheasustusosal (Aste, Kudjape, Nasva alevikkudes ning korterelamupiirkondades Aste, Eikla, Põlluküla, Pähkla külades) mitte harvemini, kui üks kord nelja nädala jooksul. Hajaasustusosal mitte harvemini kui kord 12 nädala jooksul.

Abruka saarel on jäätmekäitlus korraldatud 3 jäätmete kogumise punkti põhjal (rajatud 2007.a. ERDF-i toetuse abil), kus kogutakse eraldi segaolmejäätmeid, pakendijäätmeid ja patareisid. Kokkukogutud jäätmed, v.a komposteeritavad biolagunevad jäätmed, veetakse saarelt minema ning antakse jäätmevedajale üle Roomassaare sadamas.

Kaarma valla kodumajapidamistest tekib koguseliselt kõige rohkem muude olmejäätmete hulka kuuluvat prügi ehk segaolmejäätmeid ja liigiti kogutud olmejäätmeid (vt Tabel 2). Ettevõtetes tekib kõige rohkem põllumajanduses, aianduses, vesiviljeluses, metsanduses, jahinduses ja kalapüügil tekkinud jäätmed, väiksemates kogustes ka kivilõikamisel ja -saagimisel tekkinud jäätmeid ja jäätmete mehaanilise töötlemise jäätmeid.

Tabel 2. Segaolmejäätmete kogused Kaarma vallas 2009-2013, tonnides

	Majapidamised	Ettevõtted	Kokku
2009	612,5	651,5	1264
2010	633,4	750,06	1383,46
2011	540	674,24	1214,24
2012	420	484,74	1324,74
2013	441	733,41	1174,41

Paberi ja kartongi ning biojäätmete kogumine on Kaarma vallas hõlmatud korraldatud jäätmeveoga. Mõlemaid jäätmeliike saab korraldatud jäätmeveo raames üle anda tasuta. Kaarma vallast liigiti kogutud vanapaberi kogused on toodud Tabel 3. Biolagunevaid jäätmeid (20 01 08 ja 20 02 01) Kaarma vallas aastatel 2009 kuni 2013 liigiti ei kogutud.

Tabel 3. Vanapaberi teke Kaarma vallas 2009-2013, tonnides

Vanapaber (20 01 01)	
2009	7,3
2010	19,6
2011	6,5
2012	13,2
2013	17,7

Olemasoleva jäätmestatistika järgi ei ole võimalik hinnata Kaarma vallas tekkivate biolagunevate jäätmete kogust, kuna varasemalt biojätmete üleandmine jäätmevedajale ei toimunud. Biojätmeid valdavalt kompostitakse. Probleemiks on see, et lahtiselt aunades kompostitakse ka köögijätmeid, mis meelitavad ligi kahjureid. Aunades võib lahtiselt kompostida ainult aia- ja pargijätmeid. Toidujätmete kompostimiseks on vajalik suletud komposter, biolagunevaid jätmeid kasutatakse ka loomatoiduks.

1.3.2 Pakendid

Elanikkonna teenindamiseks on Kaarma valda rajatud 14 pakendipunkti. Pakendijätmete tekkekogused viimasel viiel aastal on toodud Tabel 4. Liigiti kogutud pakendijätmete kogus on aasta aastalt suurenenud. Prognoositav on plastpakendi osakaalu kasv pakendijätmete üldkoguses. Probleemideks on konteinerite liigne täituvus, pakendiorganisatsioonid ei tühjenda konteinereid vastavalt graafikule, elanikkond viib pakendijätmete konteineritesse segaolmejätmeid ning kogumispunkte ei ole piisavalt. Probleemi lahendamiseks, tuleks võimalusel pakendipunkte juurde rajada. Pakendipunktide asukohavalikul tuleks arvestada ligipääsetavust, piirkonna elanike arvu ning sotsiaalsete sõlmpunktide olemasolu. Igas pakendipunktis peaks olema vähemalt kolm konteinerit erinevate pakendiliikide kogumiseks. Piirkonniti peaksid konteinerid paiknema aedikus, et tagada pakendipunktide hea väljanägemine ning vältida jätmete laialipaiskumist. Elanikkonna teenindamiseks rajatud pakendipunktide asukohad:

1. Aste alevik - klaas, paber-papp, segapakend
2. Aste küla - klaas, paber-papp, segapakend
3. Asuküla - klaas, paber-papp, segapakend
4. Eikla kauplus - klaas, paber-papp, segapakend
5. Kiratsi küla - segapakend
6. Kudjape elamud - klaas, paber-papp, segapakend
7. Kudjape, Loo tänav - klaas
8. Muratsi küla - paber- papp, segapakend
9. Nasva küla - segapakend, paber-papp, segapakend, klaas
10. Pähkla elamud - klaas
11. Randvere küla - klaas, paber-papp, segapakend
12. Upa küla - segapakend
13. Vaivere küla - segapakend, paber-papp
14. Sikassaare küla (Bauhofi kauplus) – klaas, paber-papp, segapakend

Pandiga koormatud pakendeid saab Kaarma vallas ära anda mõlemas Aste kaupluses, Kiratsi küla kaupluses, Eikla kaupluses, Nasva kaupluses ja Auriga keskuses.

Kaarma vald on pakendite kogumiseks sõlminud koostöölepingu OÜ-ga Tootjavastutusorganisatsioon ja MTÜ-ga Eesti Taaskasutusorganisatsioon.

Tabel 4. Pakendijäätmete teke Kaarma vallas 2009-2013. aastal

	Majapidamised	Ettevõtted	Kokku
2009	13,3	15,46	28,76
2010	28	53,347	81,347
2011	54,068	76,669	130,737
2012	38,849	103,73	142,579
2013	28,161	161,4	189,561

1.3.3 Ohtlikud jäätmed

Kudjape jäätmejaamas võetakse ohtlikke jäätmeid Kaarma valla elanikelt vastu aastaringselt tasuta. Tasuta on võimalik ohtlikke jäätmeid üle anda piiratud koguses. Ettevõtted peavad oma tegevuse tõttu tekkinud jäätmete käitlemise eest ise tasuma. Kaarma vallas on alates 2011. aastast alates korraldatud SA Keskkonnainvesteeringute Keskuse toetusel ohtlike jäätmete kogumisringe, mida korraldab koostöös omavalitsustega OÜ Saaremaa Prügila. Elanikel on võimalus ohtlike jäätmete kogumisringidel tasuta ära anda koduses majapidamises olevad ohtlikud jäätmed, nagu kasutuskõlbmatuks muutunud patareid, akumulaatorid, õlid, õlifiltrid, ravimid, värvid, lakid ja lahustid ning elavhõbedalambid ja –termomeetrid.

Muul ajal saavad elanikud ohtlikke jäätmeid ära anda Kudjape jäätmejaamas. Jäätmejaam võtab alltoodud kogustes vastu ohtlikke jäätmeid eraisikutelt, kes on rahvastikuregistri andmetel Kaarma valla elanikud. Alltoodud koguseid võetakse vastu tasuta kord poolaastas:

- 10 elavhõbeda lampi
- 10 kg vanaõli, õlifiltreid, õlist pühkematerjali
- 10 kg värvi-, liimi-, laki- ja lahustijäätmeid
- 10 kg happejääke
- 10 kg ohtlike ainetega saastunud pakendeid
- 10 kg olmekemikaale, pestitsiide
- 0,5 kg aegunud ravimeid

Tasuta vastuvõetud ohtlike jäätmete käitluskulud kompenseerib Kaarma Vallavalitsus jäätmejaama operaatorile. Tabelis Tabel 5 on toodud ohtlike jäätmete, sh asbesti ja vanaõli teke Kaarma vallas viimastel aastatel.

Tabel 5. Ohtlike jäätmete, sh asbesti ja vanaõli teke Kaarma vallas aastatel 2009-2013 (tonnides)

Aasta	Ohtlikud jäätmed	Asbest (17 06 05*, 17 06 01*)	Vanaõli (13 01, 13 02, 20 01 26*)
2009	37	0	5
2010	68	16	5
2011	14	4	0
2012	14	1	5
2013	20	5	2

1.3.4 Ehitusjätmed

Ehitusjätmeid võtavad vastu Kudjape jäätmejaam ja AS Level. Kudjape jäätmejaamast viiakse osa ehitusjätmeid edasiseks käitlemiseks AS-i Level, kuna jäätmejaamal endal puudub võimalus mineraalsete ehitusjätmete purustamiseks. Taaskasutamiseks kõlbmatud ehitusjätmed viiakse ladestamiseks Paikre prügilasse. Ehitus- ja lammutusjätmete tekkekogused on toodud Tabel 6.

Tabel 6. Ehitus- ja lammutusjätmete tekkekogused Kaarma vallas 2009-2013, tonnides

	Majapidamised	Ettevõtted	Kokku
2009	22	136	158
2010	7	81	88
2011	0	22	22
2012	0	0,5	0,5
2013	0	20	20

1.3.5 Probleemtooted

Elektri- ja elektroonikaseadmeid (sh külmkapid, elektripliidid, pesumasinad ja televiisorid) või neist tekkinud jätmeid on Kaarma valla elanikel ja ettevõtetal võimalik üle anda Kudjape jäätmejaama, OÜ-le Sikassaare Vanametall või uue toote ostmisel kauplusesse või valla poolt korraldatavate elektroonikaromude kogumisringide käigus.

Kaarma vallas on patareisid võimalik tasuta ära anda kõikides kauplustes, kus on patareid müügil. Vanarehve on võimalik üle anda MTÜ Eesti Rehviliiit kogumispunkti OÜ-s Sikassaare Vanametall või uue rehvi ostmisel kauplusesse või rehviettevõttesse. Andmed viimastel aastatel Kaarma vallas tekkinud probleemtoodete kohta on toodud Tabel 7.

Tabel 7. Probleemtoodetest tekkinud jätmed Kaarma vallas aastatel 2009 – 2013 (tonnides)

Aasta	Elektroonikaseadmed (20 01 21*, 20 01 23*, 20 01 35*, 20 01 36)	Vanarehvid (16 01 03)	Romusõidukid (16 01 04*, 16 01 06)	Patareid ja akud (16 06, 20 01 33*, 20 01 34)	Põllumajandusplast (02 01 04)
2009	16	0	1,7	4	34
2010	14	11	0	0	0
2011	3	4	0	0	8
2012	0	0	1	4	19
2013	0	34	18	0	29

1.3.6 Muud jäätmeliigid

Suurjäätmeid (20 03 07) on Kaarma vallas tekkinud vaid 2010. aastal (60 kg). JATSi andmetel on Kaarma vallas tervishoiu- ja veterinaarjätmeid tekkinud vaid aastatel 2009 (241 kg) ja 2012 (4 kg). Metallijätmeid on tekkinud 284 kuni 2510 tonni aastas. Tekstiili- ja rõivajätmeid on tekkinud ainult 2010. aastal (80 kg).

1.3.7 Jäätmekäitluskohad

Kudjape prügilas lõpetati jäätmete ladestamine 2009. aasta juulis, prügila korrastati lõplikult 2013. aastal. Prügila järelhooldusega tegeleb OÜ Saaremaa Prügila, kellele on Keskkonnaameti poolt väljastatud vastav jäätmeluba, milles on ära toodud järelhoolduse nõuded (niitmine, lademe vajumise mõõtmine, kraavide korrashoid, veeproovide võtmine põhjaveest jmt).

Kaarma vallas Kudjape alevikus asub Kudjape jäätmejaam, mis kuulub OÜ-le Saaremaa Prügila, mille üks osanikke on Kaarma vald. Jäätmejaamas võetakse nii elanikelt kui ettevõtetelt vastu praktiliselt kõiki jäätmeliike, sh segaolmejäätmeid. Vastavalt käitluskoha hanke lepingule (kehtib kuni 31. juulini 2016) saavad Kaarma valla elanikud jäätmejaamas tasuta ära anda lisaks vanapaberile ja mustmetallile ka piiratud koguses vanarehve, pakendijäätmeid, aia- ja haljastusjäätmeid, elektri- ja elektroonikaseadmete jäätmeid ning ohtlikke jäätmeid.

Lisaks jäätmejaamale tegeleb vallas suuremas mahus jäätmete käitlemisega OÜ Sikassaare Vanametall (Sikassaare külas), kes käitleb vastavalt jäätmeloale metallijäätmeid, elektroonikaromusid, tavajäätmeid ja tegeleb autolammutusega.

1.4 Korduskasutamine Kaarma vallas

Kõige levinumad korduskasutuse viisid Kaarma vallas on kasutatud riiete ostmine ja müümine. Oluliseks korduskasutuse viisiks on vana mööbli ja tarbeesemete korduskasutamine, üha populaarsemaks muutub mööbli restaureerimine. Vanad sööginõud on tänasel päeval tõusnud oluliseks sisekujunduselementideks. Korduskasutusele aitab tublisti kaasa internet ja seal ostmise ning müümise võimalused. Kaarma Vallavalitsuse initsiatiivil on Aste alevikus asuvas Aste klubis aastaringelt avatud „Abituba“, kus on inimestel võimalik tasuta kaasa võtta vajalikke korduskasutusesemeid ja riideid. Korraldatakse kirbukaid, et korduskasutusest huvitatud inimesi kokku viia. Maapiirkondades kasutatakse hoidiste purke korduvalt aiasaaduste hoiustamiseks üle talve.

1.5 Jäätmemajandusega kaasnevad kulud

Kaarma vald on 2010. aastal SA Keskkonnainvesteeringute Keskuse toega ehitanud välja 13 liigiti kogutavate jäätmete kogumisplatsi. 2010. aasta oli Kaarma valla jäätmemajandusele murrangulise tähendusega, kuna siis lõpetas vald elanikkonnalt jäätmete eest nn pearaha korjamise ning mindi üle süsteemile, kus jäätmevaldaja sõlmis jäätmevedajaga lepingu. Mõlemad tehtud kulutused on vaadeldavad 2010. aasta jäätmemajanduse kuludes, mis tingis kordades suurema kulu jäätmemajandusele, kui järgnevatel aastatel (vt Tabel 8). ERDF-i toetusega ehitati 2007.a. Abruksa saarel jäätmemajad ning soetati jäätmete liigiti kogumiseks konteinerid. Mõlemad projektid on end õigustanud ning on kasutuses tänase päevani. 2012. ja 2013. aastal viis OÜ Saaremaa Prügila koostöös Kaarma Vallavalitsusega läbi ohtlike jäätmete kogumisringid. Kogumisringidele tehtud kulutus kajastub mõlemal aastal jäätmemajanduse kuludes. 2014. aastal toetas Kaarma Vallavalitsus 20 euroga individuaalelamute omanikke jäätmekonteineri ostmisel. Kokku toetati elanikkonna konteineriostu 1000 EUR-iga.

Tabel 8. Kaarma vallas aastatel 2009-2014 jäätmemajandusele tehtud kulutused

Aasta	Jäätmemajandusele tehtud kulutused (eurodes)
2009	67 671
2010	32 397
2011	2 904
2012	9 331
2013	20 777
2014	6 518

1.6 Jäätmemajanduse probleemid

Tänaseks päevaks on Kaarma vallas põhiline jäätmemajanduse infrastruktuur välja kujunenud - valla territooriumil asub jäätmejaam, pakendipunktid on elanike seas kasutust leidnud, korraldatud jäätmevedu on sisuliselt rakendunud, toimivad igaaastased ohtlike jäätmete ringid jne. Sellest olenemata tuleb jäätmemajanduse jätkuvaks toimimiseks teha tööd: rajada juurde uusi pakendipunkte ning varustada olemasolevaid piisava arvu pakendikonteineritega, tegeleda teavitustööga, tõhustada järelvalvet jne.

Eeldatavasti põletatakse eramajapidamiste küttekolletes ära ainult selleks sobilikud jäätmed (papp ja paber). Kuid esineb olukordi, kus selgub, et mõni jäätmevaldaja põletab küttekolde ja lõkkes jäätmeid, mida põletada ei tohiks. Probleemi on aidanud leevendada keskkonnateadlikud elanikud ning üleüldine teavitustöö. Oluline on panustada järelvalvesse, mis kontrolliks toimivat jäätmeveolepingut ning ennetaks ja likvideeriks ebaseaduslikke jäätmete mahapanekuid.

Kaarma vallas on küllaltki hästi toimiv jäätmete liigiti kogumise süsteem pakendipunktide näol, mis on hästi elanikkonna seas vastu võetud. Kuid probleemina võib siinkohal välja tuua pakendikonteinerite ületäitumist kevadsuvisel perioodil. Liigiti kogumise konteinerisse paigutatakse aeg-ajalt segaolmejäätmeid, mis muudab taaskasutusorganisatsioonidel jäätmete sorteerimise keerukaks. Probleemi lahendamiseks peaks tõhustama järelvalvet (nt valvekaamerate paigutamine), tõstma elanikkonna teadlikkust.

Suur osa Kaarma valla jäätmevaldajatest on liidetud korraldatud jäätmeveosüsteemiga. Kuid leidub siiski elanikke, kes ei ole tänase päevani korraldatud jäätmeveoga liitunud. Et vältida prügistamist, tuleks liita võimalikult palju jäätmevaldajaid korraldatud jäätmeveoga. Prügistamise osas on üks probleemsemaid kohti Lahe tee äärne piirkond.

Seni on hästi toiminud ohtlike jäätmete ringi korraldamine, tulevikus tasuks korraldada ka teiste jäätmeliikide kogumisringe (nt suurjäätmed, riided korduskasutuseks jne), et aktiveerida korduskasutust ning vältida jäätmete sattumist selleks mitteettenähtud kohtadesse.

Kaarma vallas on mitmeid niinimetatud kolemajasid, mis on muutunud elanikkonnale ohtlikuks, risustavad maastikupilti või ootavad kordategemist. Näiteks vanad kasutusest väljas olevad laudad, kortermajad, põllumajandus- ja tööstushooned. Lagunenud ja kasutuseta hoonete lammutuseks on otstarbekas taotleda toetust SA-lt Keskkonnainvesteeringute Keskus.

Kaarma vallas asub üks jääkreostusobjekt – Kellamäe asfaltbetoonitehas Lahekülas. Reostuse andmed selle objekti kohta puuduvad. Alal on varasemalt hoitud naftabituumenit, põlevkiviõli ja kergkütteeõli.

1.7 Jäätmealase teadlikkuse tõstmine

Kaarma Vallavalitsus on igal kevadel kutsunud elanikke kaasa lööma kevadistel koristustalgutel. Kevadisi talguid korraldatakse nii elanike enese initsiatiivil, kus oma kodukohast hoolivad inimesed korrastavad üheskoos oma koduküla või lüüakse kaasa koristusaktsioonis „Teeme ära“. Kaarma Vallavalitsus koristas 2014. aasta kevadel Lahe külas Lahe tee metsaalused ja kraavid ning „Teeme ära“ talgute raames Kudjape aleviku Pähklimeetsa tee metsaalused ning teeperved. Talgute toimumisest antakse teada valla lehes, mis ilmub Saarte Hääle lisalehena kaks korda kuus, valla kodulehel www.kaarma.ee ning Facebookis.

Seoses jäätmevedaja vahetumisega 2014. aastal on korduvalt kirjutatud jäätmete sorteerimisest ja kogumisest valla lehes ning muudes maakonna lehtedes (Saarte Hääle, Meie Maa). Jäätmealase teadlikkuse tõstmisega peaks kindlasti veel tööd tegema, sest ajalehe ja kodulehe kaudu informatsioon kõikide jäätmevaldajateni kindlasti ei jõua.

Jäätmealast teadlikkust on mõistlik hakata juurutama juba varases lapsepõlves, kindlasti peaks jäätmealaselt koolitama lapsi juba lasteaias ning edasi koolides. Koolides ja lasteaias on võimalus läbi viia vahvaid projekte jäätmealase teadlikkuse tõstmiseks ja õpetada korduskasutust ning lasta lastel ise nuputada, mida saab jäätmetega peale hakata.

Jäätmete põletamisealase teavitustööga tegeles 2014. aastal Keskkonnaministeerium „Säästad või saastad“ kampaaniaga.

Vastavalt pakendiseadusele peavad taaskasutusorganisatsioonid korraldama pakendite kogumisealast teavitustööd ise.

Kindlasti peab tulevikus enam panustama jäätmetealasele teavitustööle, kaasates erinevaid sihtgrupe. Väga oluline on teha teavitustööd eakama elanikkonna seas, kuna vanu harjumusi on raske välja juurida.

1.8 Järelevalve

Kaarma vallas teeb keskkonnaalast järelevalvet keskkonna peaspetsialist. Järelevalvet tõhustaks oluliselt järelevalveametnik. Murekohtadeks on jäätmete põletamine, olmejäätmete paigutamine pakendikonteineritesse, pakendijäätmete ületäitumine ning jäätmete mahapanemine selleks mitteettenähtud kohtades.

Järelevalvet aitaks parandada valvekaamera ja valgustuse paigaldamine populaarsete pakendipunktide juurde, mis aitaks välja selgitada inimesed, kes oma olmejäätmed pakendikonteineritesse toovad. Kindlasti parandaks olukorda järelevalveametniku palkamine, kes kontrolliks jäätmehoolduseeskirja täitmist. Tuleks kontrollida ettevõtteid, kuhu viiakse tootmisest tulnud tootmisjäätmeid ja vanaõli. Tulevikus tuleb jätkuvalt panustada jäätmete ja järelevalve eest vastutava isiku koolitusse, et ametnikud oleks kursis valdkonna seadusandlusega.

2 Kärla vald

2.1 Kärla valla üldandmed

Kärla vald, pindalaga 217,8 km², asub Lääne-Saaremaa keskosas. Kärla vald on Eestis ainuke saareline omavalitsus, millel puudub merepiir. Põhjas on naabriks Mustjala, läänes Kihelkonna ja Lümanda, lõunas Salme ning kagus ja idas Kaarma vald. Kärla alevik asub valla keskmes, mille tõttu vahemaa kaugeimastki külast keskusesse jääb 10 kilomeetri piirimaile. Valla keskus asub 20 km kaugusel Kuressaarest ja 15 km kaugusel Kihelkonna alevist. Asustus on koondunud peamiselt valla keskossa Kuressaare – Kihelkonna - Veere

maantee lähedale, mujal on asustatud peamiselt põllumajanduslikuks kasutuseks sobilikud alad, enamlevinud külatüüp on hajaküla. Kärla vallas on üks põhiline keskus – Kärla alevik, kus elab 35 % valla rahvastikust (koos hooldekoduga 52 %). Kärla on valla peamiseks tõmbekeskuseks, kus asuvad mitmed teenindus-kaubandusasutused (vallamaja, haridusasutused, rahvamaja, postkontor, raamatukogu, kauplus, perearst, spordihall, hooldekodu jmt). Lokaalsete keskustena võib nimetada Kõrkküla ja Sauvere küla, kus kolhoosi ajal olid osakondade keskused. Kõrkküla on valla suuremaid külasid ja siiani suutnud oma positsiooni säilitada. Sauvere seevastu on muutumas valla ääremaaks.

Kärla vald jaguneb Kärla alevikuks ning 22 külaks, vallas elab 1652 elanikku (seisuga 01.01.2014). Alaliste elanike arvu poolest on suuremad Kärla alevik (852 elanikku, sellest hoolealuseid 280), Kõrkküla (118), Paevere (63), Mõnnuste (62), Kirikuküla (58), Sauvere (55), Mätasselja (49) ja Käesla küla (49).

Kuna Sõmera Kodu hoolealused on valla elanikeregistris, mõjutavad nad ka ametlikku rahvastikustatistika ja seda peab erinevaid rahvastikuandmeid analüüsides arvestama, hoolealuste arv on võrreldes ülejäänud valla kodanikega suhteliselt kõikumine. Nii näiteks on Kärla valla loomulik iive seetõttu alati tugevalt negatiivne, rändesaldo aga positiivne. Viimastel aastatel ei registreerita väljastpoolt Kärla valda tulevaid hoolealuseid enam Kärla valla elanike-registrisse.

Tihedaimalt hoonestatud on Kärla alevik. Alevikus asub valdav enamus vallas olevatest kortermajadest – koos hooldekodu territooriumil olevatega hoonetega 12 kortermaja. Üks kortermaja on veel Ulje külas. 2011. a rahvaloenduse andmetel on pereelamuid vallas kokku 443 ja kortermaju 12.

Kõik valla territooriumil asuvad tootmiseks, sh põllumajanduslikuks tootmiseks, sobilikud hooned on eraomandis ja sihtotstarbelises kasutuses. Suurimad tootmishoonete kompleksid on Kirikuküla sigala, Kärla PÜ karjalaudad ja AS-i Est-Agar tööstus.

Oma soodsa asukoha tõttu on Kärla vald Saaremaal üks väiksema tööpuudusega valdadest. Suurim tööandja vallas on vallavalitsus koos allasutustega. Palju on hõivatuid põllu- ja metsamajanduses. Teised märkimisväärsed tegevusalad on ehitus, hulgi- ja jaemüük, mootorsõidukite remont, veondus, laondus ja side, elektrienergia-, gaasi- ja veevarustus, majutusteenus, muu ühiskonna-, sotsiaal- ja isikuteenindus.

Valla suurimad ettevõtted/tööandjad Sõmera Kodu ja Kogula Eakatekodu ning AS Est-Agar annavad ligi poole kohapealsetest töökohtadest ja on valla tulubaasi kujunemisel ning sotsiaal-majandusliku stabiilsuse hoidmisel olulised. Põllumajanduslik tootmine on koondunud suurematesse põllumajandusettevõtetesse (Kärla PÜ, OÜ Saare Saba ja Sarved, OÜ Ääre Seakasvatus, OÜ Saare Agro, OÜ Liivalamma, OÜ Saare Veisekasvatus, Jaan Aleksander Rooda Klepperi varjupaik (hobusekasvatus) ja Viliste talu), kes on saavutanud stabiilsuse ja on arenemisvõimelised. Peamiseks metsanduses tegutsevaks ettevõtteks on vallas RMK Saaremaa metskond, metskonna keskus asub Kuuse külas.

Puhkevõimalused on vallas võrdlemisi mitmekesised. Merepiiri puudumine ei ole puhkemajanduse arengut pärssinud. Looduslike eelduste tõttu on puhkemajandus vallas koondunud peamiselt Karujärve (Paiküla) piirkonda. Märkimisväärne on, et peale traditsioonilise majutuse – toitlustuse pakutakse seal erinevaid aktiivse puhkuse veetmiseks sobilikke tegevusi (paadilaenutus, tennis jm). Karujärve kämpingus on välilava ja muu vajalik

vabaõhuürituste korraldamiseks, mida suveperioodil aktiivselt kasutatakse erinevate kontsertide, kokkutulekute ja võistluste organiseerijate poolt. Vennati külast leiab uudse puhkamisvõimalusena Hallikivi Seikluspargi koos Hallikivi turismitaluga, kus pakutakse väljakutset inimestele, kes soovivad ennast proovile panna, tunda end osavana ja tugevana olenemata vanusest. Sportlikke ja tervislikke tegevusi saab arendada Kärla alevikus kulgeval kergliiklusteel ja terviserajal. Vallas pakub majutusteenust mitu ettevõtet. Suurimad on Paikülas asuv Kase puhkeküla ja Karujärve Kämping.

Valla tööstust iseloomustab eelkõige maavarade ja maa-ainese kaevandamisega tegelev ettevõtlus. Tegutsevateks ettevõteteks on AS Level ja OÜ Saare Kivitööstus. Toiduainetööstuse tooraine tootmisega tegeleb vallas AS Est-Agar, ettevõtte tegeleb vetikate kogumise ning töötlemisega, vetikate kuivatamiseks kasutatakse endise lennuvälja ühte osa. Kaubanduses domineerivad Tarbijate Ühistu kauplus Kärla alevikus. Akopi OÜ tegutseb Kõrkkülas (Tõllu pood) ja Sauveres. Jaekaubanduses konkurents praktiliselt puudub (Saare Kruiis OÜ Kärla alevikus tankla kauplus ja Forsent Grupp OÜ Sõmera kauplus). Väikeettevõtlusega tegelejaid ei ole Kärla vallas palju. Puidu töötlemisega tegelevad OÜ Rixmarc ja ettevõtja Ülo Kannisto, roo varumisega tegeleb AS Tansar ja autode remondiga FIE Ivar Tänak ja Veterantehnika OÜ.

2.2 Kärla valla eelmise perioodi jäätmekavas seatud eesmärkide saavutamine

Kärla valla jäätmekavas aastateks 2009-2014 seatud eesmärkide täitmise hindamisel tuleb tõdeda, et mitmete eesmärkide täitmise kohta puudub ülevaade (näiteks ettevõtete jäätmekäitluse arendamine, pakendiettevõtjate ning probleemtoodete tootjate olemasolu ning tegevusmahu hindamine, eraldi kogutud tööstusjäätmete taaskasutusse suunamine, ehitus- ja lammutusjäätmete koguste ja ohtlikkuse vähendamine ja nende üle kontrolli saavutamine, kontrolli tagamine settekaevude tühjendamise tegelevate ettevõtete tegevuse üle ja tervishoiuasutuste riskijäätmete käitlemine vastavalt kehtivatele nõuetele).

Eelmisel jäätmekava perioodil seatud eesmärkidest mõned on küll täidetud, kuid nende elluviimist tuleb kindlasti jätkata (elanikkonna keskkonnateadlikkuse tõstmine, keskkonnasõbralike harjumuste juurutamine, kohalike jäätmetekitajate registri täiendamine ja käigushoidmine, pakendijäätmete kogumisvõrgustiku arendamine, autode lammutuskodade ja remonditöökodade tegevuse viimine vastavusse kehtivate nõuetega, patareide ja probleemtoodete kogumiskohtade võrgustiku loomine, jääkreostuskollete ohtlikkuse väljaselgitamine ja vajadusel saneerimine, suurjäätmete äraandmise võimaluste loomine).

Eelmises jäätmekavas püstitatud eesmärkidest täidetuks võib pidada muuhulgas ladestatavate jäätmete koguste vähendamist ja haljasaladel tekkivate haljastusjäätmete taaskasutamist.

Täitmata eesmärkideks võib pidada jäätmekoguste, jäätmete ohtlikkuse ja nende taaskasutamist puudutavate lisauuringute läbi viimist, korterelamutes tekkivate biolagunevate jäätmete taaskasutamist, tootmisettevõtete jäätmetekke analüüsi korraldamist, eraisikutele vanarehvide ja elektroonikaromude üleandmise võimaluse loomist vallas ja ohtlikke jäätmeid tekitavate ettevõtete üle kontrolli saavutamist.

2.3 Jäätmekäitluse organisatsiooniline korraldus ja kogumissüsteemid

Kärla vallas reguleerivad jäätmekäitlust lisaks üleriigilisele seadusandlusele jäätmehoolduseeskiri, jäätmevaldajate registri pidamise kord ja Jäätmeveo piirkonna, jäätmeveo sageduse, aja ja jäätmeliikide ning jäätmeveo teenustasu piirmäära kehtestamise määrus ning jäätmeload. Kärla vallas on loodud keskkonnanõuniku ametikoht, kelle tööülesannete hulka kuulub mh jäätmemajanduse korraldamine vallas.

Käesoleva ülevaate koostamisel on peamiste algandmetena kasutatud jäätmearuandluse infosüsteemi JATS (<https://jats.keskkonnainfo.ee/>) kogutud andmeid. Andmete kvaliteet oleneb jäätmearuannete esitamise täpsusest ja sellest, kui adekvaatselt näitavad jäätmevedajad jäätmete kogumist ettevõtelt ja kodumajapidamistelt. Jäätmevedajate andmete ebatäiuslikkus tuleneb asjaolust, et osa elanikke ja ettevõtteid viib oma jäätmed ise Kudjape jäätmejaama, kus neid ei registreerita päritolukoha järgi. Arvestades igapäevast elu ja majanduse struktuuri, tekib Kärla vallas olme-, ehitus- ja naftajäätmeid (õlisid ja mahutite setteid), puidujäätmeid, vanarauda ja reoveesetteid. Osa neist käideldakse koos olmejäätmetega ja heal juhul kajastuvad need kogused olmejäätmete real. Jäätmestatistikas jäävad kajastamata korraldatud jäätmeveoga haaramata jäätmetekitajad, illegaalselt ladestatavad jäätmed, tekkekohas kompostitavad ja põletatavad jäätmed. Seega toimiv jäätmete algarvestus ja statistiline töötlus ei anna täielikku ülevaadet tekkivate olmejäätmete kogustest, nende kohtsorteerimisest ja käitlemisest ning ladestamisest. Jäätmekava koostamiseks kasutatavad algandmed on puudulikud, mille tõttu on raske hinnata ka praegusel ajal tekkivaid jäätmete koguseid ning anda korralikke jäätmekoguste tulevikuprognose.

Kärla vallas jäätmete ladestamist ei toimu (va. illegaalne ladestamine). Tekkivad jäätmed kogutakse konteineritesse ja veetakse edasi jäätmejaama. Vallas on viis pakendite kogumispunkti ning kasutusel on üks komposteerimisväljak.

Kärla vallas on rakendatud **korraldatud jäätmevedu**, mida teostab OÜ Prügimees. Leping kehtib kuni 1. juulini 2015. Kärla valla haldusterritorium moodustab ühe veopiirkonna. Korraldatud jäätmeveoga on hõlmatud segaolmejäätmed (kood 20 03 01). Segunenud olmejäätmete mahuteid peab Kärla vallas tühjendama sagedusega, mis väldib mahutite ületäitumist, haisu ja kahjurite tekke ning ümbruskonna reostust, korterelamutes mitte harvemini kui kord kahe nädala jooksul, kui ei lepita kokku teisiti.

Segaolmejäätmete kogumiseks on Kärla valla allasutuste ja kalmistute juures segaolmejäätmete konteinerid, mida tühjendab vastavalt lepingule OÜ Prügimees. OÜ Prügimees veab ära ka AS Hoolekandeteenused Sõmera Kodus tekkivad jäätmed. OÜ Prügimees jäätmeveoteenust kasutab 21 valla ettevõtet.

Segaolmejäätmeid on Kärla vallas JATSi andmetel tekkinud järgmistes kogustes:

- 2009 - 129 tonni
- 2010 - 98 tonni
- 2011 - 121 tonni
- 2012 - 205 tonni
- 2013 - 177 tonni.

Vanapaberit Kärla vallas JATSi andmetel 2009 -2011 kogutud ei ole.

Kärla vallas osaliselt toimivaks **pakendijäätmete** kogumissüsteemiks on nende sorteeritud kogumine avalike pakendikonteinerite kaudu, mille abil kogutakse klaas-, paber- ja kartongpakendit ja plastpakendit. Valla territooriumil on kokku viis kogumiskohta (vt Tabel 9). Vald on sõlminud 2009. aastal lepingu pakendite kogumiseks TVO-ga. Pandipakendeid saab ära anda Sõmera, Kärla ja Sauvere kauplustes.

Tabel 9. Avalikud pakendipunktid ja neis olevad konteinerid 2014. aastal

Asukoht	Segapakend	Paber- ja kartongpakend	Klaaspakend
Kärla vallamaja parkla	1 x 2,5 m ³ (ETO) 1 x 2,5 m ³ (TVO)	1 x 1,5 m ³ (ETO)	
Kõrkkülas Tõllu poe juures	1 x 1,5 m ³ (ETO)	1 x 1,5 m ³ (ETO)	1 x 1 m ³ (TVO)
Sauvere kaupluse juures	1 x 0,6 m ³ (TVO)		1 x 1,5 m ³ (TVO)
Sõmera kaupluse juures	1 x 2,5 m ³ (TVO)	1 x 1,5 m ³ (ETO)	1 x 1,5 m ³ (EPR)
Kuuse külas RMK kontori juures	1 x 0,8 m ³ (ETO)		

Pakendijäätmeid on Kärla vallas aastate lõikes tekkinud järgmiselt:

- 2009 – 6 tonni
- 2010 – 5 tonni
- 2011 – 27 tonni
- 2012 – 29 tonni
- 2013 – 25 tonni.

Kärla valda iseloomustab nii koguseliselt kui sortimendilt vähene **ohtlike jäätmete** teke. Valdavalt on tegemist olmesfäärile iseloomulike ohtlike jäätmetega, spetsiifiliste tööstusprotsessidega seonduvaid ohtlikke jäätmeid tekib vähe. Peamisteks ettevõtluses tekkivateks ohtlikeks jäätmeteks on vanaõlid ning muud õlidega seonduvad jäätmed, akud, patareid ning elavhõbedalambid. Elanikkonna poolt tekitatavad olmejäätmed sisaldavad alati ka teatavat osa ohtlikke jäätmeid, hinnanguliselt sisaldavad olmejäätmed 1 % ohtlikke jäätmeid, millele lisandub veel ohtlike jäätmete kogumispunkti ja kogumisringiga kogutavate ohtlike jäätmete kogus. Segajäätmete ohtlikkuse vähendamiseks on väga oluline eraldada tekkivad ohtlikud olmejäätmed mitteohtlikest ning tagada nende keskkonnaohutu käitlemine. Elanikkonnal on võimalik oma ohtlikke jäätmeid tasuta ära anda Kudjape jäätmejaama. Enamasti kord aastas KIK- i rahastusel korraldatav ohtlike jäätmete kogumisring läbib ka Kärla valda. JATSi andmetel on Kärla vallas viimastel aastatel tekkinud 0,81 kuni 1,32 tonni ohtlikke jäätmeid aastas.

Suurjäätmeid Kärla vallas JATSi andmetel 2009 – 2013 tekkinud ei ole.

Biologunevad jäätmed on orgaanilised jäätmed, mis lagunevad bakterite, mikroorganismide ja seente toimel – toidujäätmed, aia- ja haljastusjäätmed, reovee setted jmt.

Kärla aleviku reoveepuhasti juurde rajati komposteerimisväljak 2003. a suvel. Seal komposteeritakse haljastusjäätmeid ja muid biologunevaid jäätmeid. Kompostväljakut haldab Kärla Vallavalitsus. Komposteerimisväljakule võivad tuua eraldi sorteeritud biologunevaid jäätmeid nii elanikud kui ka ettevõtted. Siia tuuakse ka kalmistujäätmed. Jäätmestatistika kohaselt tekkis Kärla vallas 2013. aastal 20 tonni köögi- ja sööklajajäätmeid ning 2009. aastal 10 tonni aia- ja haljastusjäätmeid.

Kärla piirkonnas on koguseliselt üheks olulisemaks käideldavaks jäätmeliigiks reoveesete ning septikusetted. Reoveesete pärineb Kärla aleviku Sõmera poolses osas olevast AS-i Kuressaare Veevärk poolt hallatavast puhastist, AS Est-Agar puhastist ja Kärla aleviku Kärla osas paiknevast puhastist, mis rekonstrueeriti 2009. aastal ja on nüüd AS-i Kuressaare Veevärk omanduses. Kärla aleviku reoveepuhasti juures asub ka ametlik purgimiskoht.

Ülevaade Kärla valla **ehitusjätmete** tegelikust tekkest sisuliselt puudub. Võib arvata, et suur osa tekkivatest ehitus- ja lammutusjätmetest kasutatakse kohapeal (puit kütteks, inertsed jätmed täiteks), metall ja ohtlikud jätmed antakse üle vastavat litsentsi omavale jäätmekäitlejale ning segajätmed käideldakse valdavalt olmejätmetena. Ehitus- ja lammutusjätmete käitlemisega tegeleb Kärla vallas OÜ Prügimees. JATSi andmetel on Kärla vallas aastatel 2009 – 2013 tekkinud 0,3 kuni 466 tonni esitusjätmeid aastas.

Kärla alevikus Rahvamaja juures asuva tööriistakuuri seinale on kinnitatud spetsiaalne kasutatud **patareide** kogumise kast, kuhu võib oma vanad patareid paigutada. Kasutatud patareisid saab ära anda ka kauplustes. **Elektri- ja elektroonikaseadmete jätmete** puhul on probleemiks neis sisalduvad ohtlikud ühendid (raskmetallid, halogeenitud ühendid, ka asbest ning arseen). Varasematel aastatel on korraldatud elektri- ja elektroonikajätmete kogumisringe, kuid praegu on elektroonikaseadmeid müüvatel firmadel kohustus uue seadme ostmisel kasutatud seade ostjalt tasuta vastu võtta. Elanikel on võimalik oma elektroonikajätmed ise viia Kudjape Jäätmejaama, kus need võetakse elanikkonnalt tasuta vastu. Vanarehvide kogumispunkte Kärla vallas ei ole. Ülevaade Kärla vallas viimastel aastatel tekkinud probleemtoodete jätmetest on toodud Tabel 10.

Tabel 10. Probleemtoodetest tekkinud jätmed Kärla vallas aastatel 2009 – 2013 (tonnides)

Aasta	Elektroonikaseadmed (20 01 21*, 20 01 23*, 20 01 35*, 20 01 36)	Vanarehvid (16 01 03)	Romusõidukid (16 01 04*, 16 01 06)	Patareid ja akud (16 06, 20 01 33*, 20 01 34)	Põllumajandusplast (02 01 04)
2009	0	0	0	0	2
2010	0	0	0	0	5
2011	0	2	0	0	1
2012	0	0	0	0	1
2013	0	17	9	0	1

Tööstusjätmetena võib Kärla vallas tuua välja eelkõige toiduainete tööstuse jätmed, puidutöötlemisjätmed ning põllumajandussaaduste tootmisel ja töötlemisel tekkivad jätmed. Teised tootmisharud on piirkonnas vähem olulised ning neis tekib spetsiifilisi tootmisjätmeid väheses koguses.

Suurim tööstusettevõtte vallas on AS Est-Agar, kelle tootmistegevuses tekib taimsete kudede (vetikad) jätmeid, mida taaskasutatakse põllumajanduses maaviljakuse parandamiseks. Puidujätmed ei ole üldiselt Kärla valla seisukohalt probleemiks. Nende käitlemine on võrdlemisi hästi korraldatud, tekkivad puidujätmed taaskasutatakse kütteks, loomade allapanuna või komposteeritakse. Taaskasutust mitteleidvad puidujätmed on võimalik üle anda Kärla komposteerimisväljakule või Kudjape jäätmejaama. Viimasesse on võimalik viia ka suuremõtmelisi, ehitus- ja lammutusjätmete hulgast eraldatud jmt puidujätmeid. Põllumajandusjätmeid tekib nii spetsialiseerunud põllumajanduslikes ettevõtetes kui ka kodumajapidamistes. Põllumajandusjätmete põhiosa moodustab sõnnik ja reostunud

allapanu, mida kasutatakse mullaviljakuse tõstmiseks. Enamus sõnnikust tekib OÜ-s Ääre Seakasvatus (sead), Kärla PÜ-s (veised) ja OÜ-s Saare Saba ja Sarved (veised). Väiksemaid loomakasvatajaid leidub kogu valla territooriumil.

Peamised energeetika ettevõtted on Kärla vallas soojusenergia tootjad:

- Sõmera Kodu on hakkepuidu küttel
- Kärla alevikus on katlamaja põlevkiviõli küttel
- Kogula Eakatekodu on maaküttel
- AS-i Est Agar omab katlamaja Kärla alevikus ning see on põlevkiviõli küttel.

Energeetikajäätmete teke on Kärla vallas tagasihoidlik, kuid nende täpset kogust on tänu kohapealsele käitlusele ja ebapädevale statistikale väga raske hinnata.

Teisi tööstusjäätmeid ei ole Kärla valla ettevõtted jäätmestatistikasse valdavalt märkinud. Mitmed ettevõtted käsitlevad ka tootmisprotsesside tulemusel tekkivaid jäätmeid kui segaolmejäätmeid. Metallijäätmete kogumise statistika on lünklik, kuid jäätmestatistika aruande kohaselt koguti aastatel 2011 kuni 2013 Kärla vallas 159 kuni 466 tonni metallijäätmeid. Tekkivate metallijäätmete kogumisega tegeleb Kärla vallas Remior OÜ.

Peamiseks tervishoiuga tegelevaks asutuseks Kärla vallas on AS Hoolekandeteenused Sõmera Kodu, Kogula Eakatekodu ja perearst. Peamiseks Kärla vallas tekkivateks **tervishoiujäätmeteks** on aegunud ravimid ja süstlad, mille asutused viivad ise Kudjape jäätmejaama. JATSi andmetel ei ole Kärla vallas aastatel 2009-2013 inimeste tervishoiujäätmeid (18 01) tekkinud, kuid on tekkinud veterinaarjäätmeid (18 02) 11-121 kg aastas, vanaõli ja asbestijäätmeid tekkinud ei ole.

Transpordiga seotud jäätmete puhul on valdavalt tegemist probleemsete jäätmetega, sh ohtlike jäätmetega. Peamiseks antud valdkonnas tekkivateks jäätmeteks on vanaõlid ning muud õlidega seotud jäätmed, kasutatud akud, muud ohtlikud jäätmed, vanarehvid, romusõidukid ning neist eemaldatud metallid, plastid jmt. Kärla vallas tegutseb 2 autoremonditöökoda, neil on jäätmeveolepingud sõlmitud OÜ-ga Prügimees. Üldjuhul on autoremonditöökodade jäätmekäitlus halvasti kontrollitud, millest tulenevalt on raske hinnata Kärla vallas tekkivate transpordiga seotud jäätmete liike ja koguseid.

Vanasõidukid on praegu ja ka pikemas perspektiivis probleeme tekitavateks kompleksjäätmeteks. Jäätmeseaduse kohaselt kuuluvad mootorsõidukid probleemtoodete hulka, millest tekkinud jäätmete kogumise ja taaskasutamise või kõrvaldamise kohustus pannakse selle tootjale. Vastavalt Kärla valla jäätmestatistikale koguti 2009 ja 2010 aastal valla ettevõtetele 0,01 tonni romusõidukeid, 2011 aastal koguti ettevõtetele ja majapidamistest 2,49 tonni ning 2012 aastal 2,406 tonni romusõidukeid.

Kärla valla jäätmestatistika alusel ei ole 2009-2012 Kärla vallas vanarehve kogutud. Ilmselt on Kärla valla territooriumil kogutud vanarehvid üle antud vastavatele ettevõtetele, kes ei ole märkinud jäätmete tekkekohta. Elanikkonnal on vanarehve võimalik tasuta ära anda OÜ-s Sikassaare Vanametall.

2.4 Jääkreostus

Jääkreostus on jäätmekogumid või saastunud pinnas, mis on seotud eeskätt nõukogude perioodil toimunud tegevusega ja mille puhul kaasnev vastutus võib olla ebaselge. Jääk- ja pinnasereostuse nähud vallas on eelkõige seotud põllumajandusliku suurtootmise ja NL sõjaväe tegevusega. Enamasti on tegemist metalli- ja/või ehitusjäätmete (lagunenud või

lammutatavad hooned) kogumitega, mis ei ole niivõrd keskkonnaohtlikud kuivõrd rikuvad maastikupilti.

Olulisemad jääkreostuse ja prügistamise objektid on:

- Oriküla sõjaväeosa (metalli- ja ehitusjäätmel),
- Kõrkküla bituumenibaas (põlevkiviõli),
- mahajäetud põllumajandusrajatised - silo- ja sõnnikuhoidlad jm (ehitusjäätmel),
- isetegevuslikud ladestuskohad Paevere suletud prügimäe juures ning Vennati ja Sauvere külas (hüljatud olmejäätmel).

Endises Kõrkküla asfaltbetoonitehases lõpetati asfaltbetooni tootmine 2000. aastal. Praegu kuulub kinnistu OÜ-le Trevental. Kinnistul on tehtud reostunud pinnase puhastustööd ja muid korrastustööd, kuid nende täpsem ulatus ja objekti keskkonnaseisund on teadmata. Keskkonnaregistri andmetel on jääkreostus objektil likvideeritud.

Reostust põlevkiviõliga on esinenud AS Est-Agari masuudihoidla ja -pumpila juures. Viimati toimus avarii Est-Agari masuudipumpilas 2002. a talvel, mille tagajärjel saastus masuudiga pumpilaalune pinnas. 2002. a suvel saastunud pinnas eemaldati (ca 20 m³ pinnast) ja puhastati AS Masp poolt.

2.5 Kärla vallas tegutsevad jäätmekäitlejad ja jäätmekäitlusrajatised

Kärla vallas tegutseb üks segaolmejäätmete käitlusettevõtte – OÜ Prügimees. Korraldatud jäätmeveo leping OÜ-ga Prügimees kehtib kuni 1.juulini 2015.

Jäätmearuande esitasid Kärla vallast Est-Agari AS, Remior OÜ (vanametalli kokkuost), Ääre Seakasvatus OÜ ja Kärla Põllumajandusühistu.

Kärla alevikus asuvat komposteerimisväljakut majandab Kärla Vallavalitsus. Lähim jäätmejaam asub Kaarma vallas Kudjape alevikus, mis jääb Kärla alevikust ligikaudu 22 km kaugusele.

2.6 Jäätmemajandusega kaasnevad kulud

Kärla vallas jäätmemajandusele tehtud kulutused on aasta- aastalt kasvanud, v.a 2012. aasta kulutused (vt Tabel 11).

Tabel 11. Kärla vallas aastatel 2009-2014 jäätmemajandusele tehtud kulutused

Aasta	Jäätmemajandusele tehtud kulutused (eurodes)
2009	18 778
2010	19 035
2011	20 014
2012	14 099
2013	21 499
2014	22 291

3 Lümända vald

Lümända vallas on 864 elanikku, valla pindala on 199 km², asustustihedus 4,34 in/km². Vald on tervikuna hajaasustusala, vallas on 4 kortermaja (157 elanikku) ja 254 eramajapidamist (647 elanikku).

Olulise jäätmetekkega ettevõtted vallas on Toomas Vaha saekaater (saepuru) ning põllumajandusettevõtted (Saaremaa Ökoküla AS, Atla mõis OÜ, Tausamäe OÜ). Suuremad ettevõtted vallas on veel Pilguse Mõis OÜ (majutusteenus), Limex AS (lubja tootmine), Saare Tõrv OÜ (tõrva ja linaõli tootmine) ja Saaremaa Vesi OÜ (Saaremaa vee tootmine).

3.1 Lümända valla eelmise perioodi jäätmekavas seatud eesmärkide saavutamine

Lümända valla eelmine jäätmekava kehtib kuni 2016. aastani. 2014. aasta lõpu seisuga on eelmises jäätmekavas toodud eesmärkidest täidetud järgmised:

- teavitamine biojäätmete käitlemise nõuetest,
- avalikesse kohtadesse olmeprügikonteinerite paigaldamine ja nende tühjendamine,
- jäätmealase kasvatustöö tegemine koolis ja lasetaias.

Ehitus- ja lammutusjäätmete käitlemise kava nõudmine ehitusprojektide ja ehituslubade taotluste koosseisus on toimunud vastavalt vajadusele. Jäätmevaldajate register on olemas, kuid seda tuleb täiendada.

Ülejäänud eesmärkide täitmine on vajadusel üle kantud käesolevasse jäätmekavasse.

3.2 Jäätmekäitluse organisatsiooniline korraldus ja kogumissüsteemid

Lümända vallavalituses keskkonnaspetsialisti ametikoht puudub, jäätmevaldkonnaga tegelevad nii majandusjuhataja kui ka vallavanem. Jäätmehoolduseeskiri on olemas, kuid vajab uuendamist. Jäätmevaldajate registri pidamise määrust vallas ei ole. Korraldatud jäätmevedu vallas rakendatud ei ole, kuna elanike arv jääb alla kohustusliku rakendamise piiri (1500) ja tegemist on suhteliselt hajusalt asustatud territooriumiga. Jäätmete vedu teostab kliendi soovi korral ja vabaturu tingimustes OÜ Prügimees. Lähim jäätmejaam, kuhu jäätmeid ise viia saab asub Kudjapel (Kudjape jäätmejaam), mis asub Lümända külast 29 km kaugusel.

Lümända vallas tekkivate jäätmekoguste andmed aastate ja jäätmeliikide lõikes on kättesaadavad jäätmearuandluse infosüsteemis JATS (<https://jats.keskkonnainfo.ee/>).

Segaolmejätmeid on Lümända vallas tekkinud järgmistes kogustes:

- 2011 – 59 tonni
- 2012 – 63 tonni
- 2013 – 62 tonni.

Vanapaberit ja biolagunevaid jäätmeid ametlikel andmetel Lümända vallas aastatel 2009 kuni 2013 kogutud ei ole.

Kuressaare linna, Lääne-Saare valla ja Pihitla valla ühine jäätmekava 2015-2020
 Lisa 2. Lääne-Saare valla jäätmemajanduse hetkeolukord

Pakendite äraandmise võimalused Lümända vallas on ära toodud Tabel 12. Pakendikotiteenust vallas ei pakuta. Lümända vald ei ole sõlminud lepinguid taaskasutusorganisatsioonidega.

Tabel 12. Pakendipunktide asukohad Lümända vallas 2014. aastal

Pakendipunkti asukoht	Pakendikonteineri liik ja maht	Taaskasutusorganisatsioon
Lümända küla (kauplus)	Segapakend 1 x 0,6	TVO
	Segapakend 3 x 1,1	ETO
	Pandipakend (automaat)	EPP
Karala küla	Segapakend 1 x 0,6	TVO
	Segapakend 1 x 1	EPR
Koimla küla	Segapakend 1x 1,5	EPR

Pakendijäätmeid on Lümända vallas tekkinud järgmistes kogustes:

- 2009 – 4 tonni
- 2010 – 3 tonni
- 2011 – 20 tonni
- 2012 – 12 tonni
- 2013 – 11 tonni.

Ohtlike jäätmete kogumissüsteem Lümända vallas puudub. JATSi andmetel on vallas tekkinud ohtlikke jäätmeid vaid 2009. (4,5 tonni) ja 2011. aastal (1,9 tonni). Vanaõli ja asbestijäätmeid pole Lümända vallas tekkinud. Ohtlikud jäätmed (sh vanaõli) saavad elanikud ja ettevõtted ise Kudjape jäätmejaama viia. Jäätmete kogumisringe pole vallas viimastel aastatel korraldatud. Lümända vallas tekkinud probleemtoodete jäätmetest annab ülevaate Tabel 13.

Tabel 13. Probleemtoodetest tekkinud jäätmed Lümända vallas aastatel 2009 – 2013 (tonnides)

Aasta	Elektronikaseadmed (20 01 21*, 20 01 23*, 20 01 35*, 20 01 36)	Vanarehvid (16 01 03)	Romusõidukid (16 01 04*, 16 01 06)	Patareid ja akud (16 06, 20 01 33*, 20 01 34)	Põllumajandusplast (02 01 04)
2009	0	0	0	0	0
2010	0	0	0	0	0
2011	0	1	0	0	0
2012	0	0	0	0	0
2013	0	2	7	0	0

Ehitusjäätmeid on Lümända vallas aastatel 2010 kuni 2013 tekkinud 131 kuni 258 tonni aastas, enamuse sellest moodustavad metallid.

Tervishoiujäätmeid ja suurjäätmeid JATSi andmetel Lümända vallas aastatel 2009 – 2013 tekkinud ei ole.

Metallijäätmeid on Lümända vallas viimastel aastatel kogutud 0,7 kuni 261 tonni aastas.

Lümanda külas asub reoveepuhasti, mille juures on ka purgimiskoht. Lümanda kalmistu haljastusjätmeid kompostitakse kohapeal (jäätmeluba puudub). Lümanda vallas muid jäätmekäitlusrajatisi ei ole.

Lümanda vallavalitsusel puudub ülevaade jäätmevaldajatest, kes kasutavad prügiveoteenust või viivad ise oma jäätmed jäätmejaama. Võib oletada, et jäätmete tulevikus aktiivse teavitamise ja jäätmekäitlusnõuete karmistamise tulemusena suureneb.

Jäätmekäitlusalaseid teavituskampaaniaid ei ole vallas viimastel aastatel toimunud. Kohalikud külaseltsid tegutsevad ise aktiivselt prügi koristamisega ümbrusest (sh Teeme Ära kampaania raames).

Jääkrestusobjekte Lümanda vallas ei ole.

3.3 Jäätmemajandusega kaasnevad kulud

Lümanda vallas jäätmemajandusele tehtud kulutuste maht on aastate lõikes olnud suhteliselt stabiilne (vt Tabel 14).

Tabel 14. Lümanda vallas aastatel 2009-2014 jäätmemajandusele tehtud kulutused

Aasta	Jäätmemajandusele tehtud kulutused (eurodes)
2009	1 954
2010	2 686
2011	3 029
2012	2 441
2013	2 956
2014	2 785

3.4 Jäätmemajanduse probleemid Lümanda vallas

Lümanda vallas on kolm peamist jäätmemajanduse probleemi:

- Ümbruskonnas puudub võimalus ohtlike jäätmete äraandmiseks, lähim selline koht on Kudjape jäätmejaam. Lümanda külas võiks olla statsionaarne valla poolt hallatav ohtlike jäätmete kogumispunkt.
- Turistide/suvitajate ja suvilaomanike jäätmekäitlus on lahendamata. Randades aitavad korda hoida külaseltsid (selts koristab ära ja toob prügi valla konteinerisse). Lümanda kaupluse juures olev avalik olmejäätmete konteiner täitub suvisel hooajal nädalaga. Ülejäänud kolmel nädalal tuuakse prügi konteineri kõrvale. Jäätmeveoteenust pakkuv ettevõtte ei suuda tiheda graafiku tõttu konteinerit tühjendada sagedamini kui kord kuus.
- Taaskasutusorganisatsioonid ei ole huvitatud Lümanda vallast pakendite kogumisest, elanike teadlikkus pakendite liigiti kogumisest on madal.